

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste Kamercommissie Economische Zaken en Klimaat

position paper milieuorganisaties
ten behoeve van Rondetafelgesprek Klimaattafel Gebouwde Omgeving

Amsterdam, 25 maart 2019

Geachte Kamerleden,

De natuur- en milieuorganisaties zien mogelijkheden voor een klimaatakkoord dat eerlijk en effectief is. Daarvoor moet echter nog veel gebeuren. De uitwerking van de afspraken voor de gebouwde omgeving is cruciaal voor een eerlijk en uitvoerbaar akkoord. Het PBL geeft aan dat er nog veel risico's op vertraging zijn. En politieke risico's op decentraal niveau, ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en financieringsproblemen bij minder-vermogenden zijn in die analyse nog niet meegenomen.

Het is daarom van groot belang om, in het samenhangende maatregelenpakket dat de tafel GO heeft aangeleverd, onzekerheden en risico's waar mogelijk te beperken. Dat vergroot de kans dat de doelstellingen gehaald worden, voorkomt eindeloos doordiscussieren en geeft burgers en ondernemers helderheid.

Daarom brengen we graag we een aantal punten onder uw aandacht.

Warmtefonds

Tienduizenden gezinnen krijgen binnenkort een brief van de gemeente waarin wordt aankondigt dat hun wijk 'aan de beurt is'. Een sociaal Warmtefonds moet hen de zekerheid bieden dat ze niet in financiële problemen zullen komen. Terugbetalen naar vermogen moet daarom voor gezinnen die niet in aanmerking komen voor commerciële (gebouwgebonden) financiering het uitgangspunt zijn, inclusief de optie van niet terugbetalen als dat (nog) niet haalbaar is. Een warmtefonds dat gebouwgebonden is, garandeert dat op termijn vrijwel alle leningen worden terugbetaald. Een sociaal Warmtefonds zal de maatschappelijke onrust beperken en is cruciaal voor draagvlak in de wijken die moeten overschakelen. In alle wijken die de komende tijd op de agenda staan, wijken met veel corporatiebezit, wonen ook mensen die financieel klem zitten, of denken te zitten.

Duurzaam gas

De wijkaanpak moet, zeker in de eerste decennia, gaan over het gasloos maken van wijken. Groen gas is beperkt beschikbaar en vooral nodig in de industrie. Het zal in de gebouwde omgeving vermoedelijk alleen ingezet worden in de bouwtechnisch moeilijke wijken. Dit zijn echter de wijken die voorlopig niet op de schop gaan. Bovendien is de handavings-systematiek is gekoppeld aan het staken van de gaslevering. Niet afsluiten haalt de stok achter de deur weg. Gemeenten hebben immers geen mogelijkheden om huiseigenaren te verplichten de woning gasvrij-ready te maken of om hybride warmtepompen te voor te schrijven.

Wijkaanpak

Het is nog onduidelijk hoe wordt bepaald in welke gemeenten hoeveel wijken voor 2030 aan de beurt zijn om over te schakelen op duurzame warmte. Moet iedere gemeente naar rato meedoen, of wordt van gemeenten met warmtenetten en veel eenvormige wijken meer verwacht dan van plattelandsgemeenten? Om vertraging te voorkomen moet het Rijk snel duidelijkheid geven aan gemeenten, zodat deze kunnen de komende jaren met hun inwoners kunnen besluiten welke wijken voor 2030 zullen overschakelen op gasloos verwarmen.

Isolatiernorm

Een isolatiernorm voor de utiliteitsbouw is cruciaal om te voorkomen dat gebouweigenaren op korte termijn hun doelstellingen alleen invullen met led-verlichting en efficiënte ventilatiesystemen. Deze kostenbesparende reductie van het elektriciteitsgebruik is zinvol, maar beperkt de inzet van aardgas niet. Dat geldt zeker richting 2030, als de elektriciteitsmix grotendeels duurzaam is geworden. Ook zullen zonder norm veel kansen om op natuurlijke momenten de gebouwschil te verbeteren worden gemist.

Stimuleren van eigen initiatief

Ook buiten de wijkaanpak is veel winst te behalen. Huiseigenaren en verhuurders moeten worden aangemoedigd om aan de slag te gaan en kansen te grijpen, zeker op logische momenten zoals bij een verbouwing.

- Een belangrijk stimulans is en blijft de beschikbaarheid van subsidie voor de isolatie van woningen en het aanschaffen van bijvoorbeeld een zonneboiler of warmtepomp.
- Duidelijkheid is voor woningeigenaren van groot belang. Die moet geboden worden met een toekomstbestendige no-regret-norm voor woningisolatie.

Budgetten

De PBL-doorrekening laat zien dat er onvoldoende budget is voor woningeigenaren in de wijkaanpak en mogelijk helemaal niet beschikbaar komt voor de woningeigenaren buiten deze wijken. Een ruimer subsidiebudget is daarom cruciaal. Schrappen van subsidie voor hout- en pelletketels kan extra budget vrijmaken voor echte verduurzaming.

Belastingschuif

Een economisch efficiënte en consistente aanpak is mogelijk met een stevige belastingschuif, gecombineerd met denivellerende compensatie via uitkeringen en belastingen. Dit bespaart de overheid en de samenleving geld en geeft een duidelijk signaal naar ondernemers en burgers.

Met vriendelijke groet namens de samenwerkende milieuorganisaties,

Evert Hassink
Milieudefensie